

УДК 657.05

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Безверхня Ю.В., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: The concept of administrative account is defecate, the stages of his becoming are considered, the prospects of development of administrative account in the conditions of globalization are reasonable

Key words: information, management account, administrative decisions

Постановка проблеми. Поняття управлінського обліку як науки сформувалося як у вітчизняній, так і в зарубіжній практиці не так давно. Управлінський облік став інформаційною системою, здатною водночас передбачати розвиток подій, реєструвати факти здійснення подій у різних форматах, оперативно аналізувати відхилення із встановленням впливу факторів і винуватців, готувати альтернативні варіанти управлінських рішень поточної і перспективної діяльності. Неоднозначне тлумачення концепцій управлінського обліку у процесі його еволюційного розвитку обумовили науковий і практичний інтерес до даної проблеми.

Дослідженню теоретичних проблем концепцій і еволюційного розвитку управлінського обліку та практичних аспектів їх розв'язання присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців як Б.І. Валуєва, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, Л.В. Нападовської, М.Г. Чумаченка тощо. Дискусійним є питання стосовно виділення управлінського обліку з притаманними лише йому специфічними рисами в окрему облікову підсистему, окреслення концептуальних основ його розвитку в умовах глобалізації економіки.

Основні матеріали дослідження. Метою наукового дослідження є визначення і обґрунтування концепцій управлінського обліку у контексті його еволюційного розвитку. Зважаючи на те, що управлінський облік є системою взаємопов'язаних елементів, актуальним є дослідження етапів його еволюційного розвитку і поступовість формування концептуальних підходів до теорії і практики застосування.

Загалом вчені схиляються до виділення трьох етапів еволюційного розвитку управлінського обліку, які послідовно переходять на новий ступінь із вдосконаленням концептуальних основ.

Перший етап (XX століття) характеризується виокремленням із традиційного бухгалтерського обліку – обліку витрат, або виробничого обліку, який на підставі розробки методів нормування праці мав спрямування на застосування системи калькулювання стандартних витрат і оперативного аналізу відхилень. Основною концепцією даного етапу було посилення контрольної функції обліку і оперативності отримання даних для поточного управління [1, с.4].

Другий етап (середина ХХ століття) пов'язаний з розробкою системи калькулювання змінних витрат та обліку за центрами відповідальності. Концепція даного етапу полягає в спрямованості отримання облікових даних для прийняття поточних управлінських рішень. Стрімкий розвиток теорії управлінського обліку в даний період обумовив його трактування як «облікової революції».

Третій етап (середина 70-х років і до сьогодні) характеризується переорганізацією управлінського обліку на запити стратегічного управління в умовах глобалізації економіки і відповідних змін у технологіях і системах управління. На даному етапі розвивається наукове спрямування розвитку управлінського обліку. Методологія управлінського обліку формується і затверджується Міжнародною федерацією бухгалтерів, яка визначила головну ціль управлінського обліку: інформаційне забезпечення компаній у досягненні своїх цілей.

Формування методології управлінського обліку вимагає упорядкування підходів щодо систематизації його методів. Сукупність методів управлінського обліку відповідає полідисциплінарному підходу, сутність якого складається у використанні можливостей декількох наук для досягнення мети і основних завдань управлінського обліку. Таким чином, специфічність методу управлінського обліку полягає у використанні як суто облікових прийомів, так й інструментарію планування, контролю та аналізу.

Очевидними проблемами управлінського обліку є наукові дослідження. Дані проблеми стосуються розвитку управлінського обліку і вдосконалення його методології, адаптованої до вітчизняної економіки і методів управління. Основними цілями управлінського обліку є поточна (забезпечення обліково-аналітичною інформацією процесів управління капіталом, активами, дебіторською і кредиторською заборгованістю) та оперативна ціль (інформаційне забезпечення виконання підприємством заходів стосовно екологічної безпеки і соціально-економічного розвитку суспільства).

Слід виділити тенденцію спрямування управлінського обліку на інформаційне забезпечення управління трансакціями, що потребує наукових досліджень, обґрунтувань і розробки методики застосування.

На сучасному етапі розвитку економіки України трансакційні витрати є найбільш невизначеними з точки зору теорії і практики. Даний вид витрат має інформаційний характер і виникають внаслідок подолання економічними суб'єктами непрозорості інформаційного простору. Головним принципом оптимізації індивідуальної трансакційної активності суб'єкта є намагання мінімізувати сумарні трансакційні витрати.

Доповненням сучасних концепцій управлінського обліку має стати орієнтація на управління трансакціями. Концептуальна модель, орієнтована на управління передбачатиме:

- визнання трудової теорії та маржиналізму;
- використання облікової інформації у двох напрямках до центру регулятивних схем господарського і державного управління і до центрів відповідальності;
- контроль і оцінку ефективності здійснення трансакцій.

Сьогодні межі практичного управлінського обліку розширилися і потребують вдосконалення методології та формування нових концептуальних підходів. Проблема управлінського обліку трансакційних витрат потребує особливих концептуальних підходів, виходячи із складності економічного тлумачення пов'язаних з трансакціями категорій, їх класифікації її оцінки.

Поступове становлення та розвиток управлінського обліку – є одним із напрямів удосконалення вітчизняної системи обліку та звітності як ключового інформаційного інституту в забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки. Сучасні вчені, що займаються проблемами адаптації системи управлінського обліку до вітчизняної економіки, перспективи розвитку обліку вбачають у таких напрямках:

- формування системи стратегічного управлінського обліку;
- розвиток методики управлінського аналізу [2, с. 157];
- вдосконалення методичного інструментарію управлінського обліку, зокрема: аналіз вартісного ланцюжка; калькулювання на основі діяльності (ABC); калькулювання життєвого циклу; цільове калькулювання; калькулювання для безперервного вдосконалення;
- регулювання галузевого управлінського обліку (розробка галузевих методик організації управлінського обліку, інструкцій по визначенню собівартості продукції та проведення управлінського аналізу);
- наукове обґрунтування ефективної моделі управлінського обліку з урахуванням як зовнішніх, так і внутрішніх чинників.

Висновки. Розвиток управлінського обліку як частина загального процесу реформування системи обліку в Україні потребує розробки цілісної Концепції, направленої на рішення основоположних завдань організаційно-правового, методологічного і методичного характеру та об'єднання зусиль науково-практичної еліти та професійної спільноти для її успішної реалізації.

Література.

1. Левицька С. Управлінський та внутрішньогосподарський облік: завдання, мета, чинники ефективного впровадження / С.Левицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 2. – С.27-35.
2. Атамас П.Й. Управлінський облік / П.Й. Атамас. 2-ге вид. Навчальний посібник - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 440 с.